

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

5844/1

Nederlandsch Schoolmuseum
F. G. Mellink, D.
Prinsengracht 151 bij de Prinsenstraat
AMSTERDAM

preken. Lezen. Schrijven.

1)

GELEIDELIJKE TAALOEFFENINGEN
voor de lagere scholen.

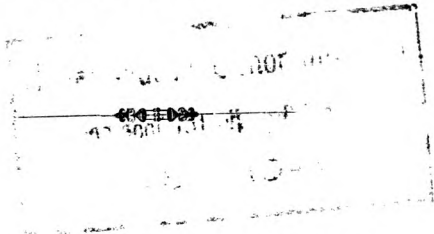
DOOR

M. J. KOENEN,

Hoofdonderwijzer te 's-Hertogenbosch.

I.

Aanvangsklasse.

's-HERTOGENBOSCH — GEBR. MULLER.
1874.

VOORREDE.

Het boekje, dat ik onder den titel »*Spreken, Lezen, Schrijven*» mijnen geachten mede-onderwijzers aanbied, is geheel bestemd voor de *aanvangsklasse* der lagere school. Sedert de studie der pedagogiek — dank zij den invloed en de lessen der Rijks-Kweekscholen — bij den onderwijzersstand meer in eere gekomen is, begint ook de *aanvangsklasse* langzamerhand tot haar recht te komen. Dáar kan de onderwijzer dan ook geheel zich-zelf zijn d. i. meer *opvoeder* dan *leeraar*; dáar leert hij het jonge kind kennen in de eerste periode van een zich ontwikkelend oordeel.

Het jonge kind vooral poogt of streeft om indrukken op te nemen: de duizenden voorwerpen, die het rondom zich vindt, wekken elk voor zich in meerdere of mindere mate zijne belangstelling en ieder, die geen vreemdeling is in de lieve kinderwereld, weet gewis hoe moeilijk het is de aandacht der kleinen ook maar voor eenige minuten *tot één enkel voorwerp* te bepalen. De taak des onderwijzers is als van zelf aangewezen: hij moet het kind helpen in het *waarnemen*, hij moet het de behulpzame hand bieden in het *opmerken* en *vinden*, in het *opsporen* van al de verschillende eigenschappen, de kleuren, de deelen en werkingen van elk voorwerp in het bijzonder. Eene veeljarige studie van den ontwikkelings-gang der kinderziel is zeker noodig, eer hij er in slagen kan het kind klare, duidelijke voorstellingen te bezorgen, het zóo juiste begrippen te doen vormen. De platen van Brugsma,

Bouman, Eldering en van Lummel zijn tot dat doel van onberekenbaar nut voor de aanvangsklasse. Ze zijn er onmisbaar.

Het moge in 't algemeen waar zijn: *wat men goed weet, kan men ook goed zeggen*; voor het jonge kind zijn afzonderlijke spreekoefeningen zeker noodig. Een goed onderwijzer zal er dan ook steeds op bedacht zijn zelf weinig te spreken en het spreken der kleinen uittelokken en te leiden.

Goed spreken is vooral in onzen tijd een eerst vereischte; het is bovendien de grondslag van goed schrijven en wordt evenzeer van elk beschaafd mensch gevorderd. Het eerste gedeelte van dit boekje bevat eene proeve spreekoefeningen, die in de beginnende klasse tot uitgangspunt kunnen dienen: elk onderwijzer zal gereedelijk zien, waar hij voor zijne klasse heeft uit te breiden of te bekorten. Het *spreken in zinnen* is hoofdvereischte: het is de proef op het zuiver denken. Daarom heb ik ook liever „*korte zinnen*” gegeven, dan door met *woorden* den gang der les aan te stippen. Deze korte zinnen kunnen beschouwd worden als antwoorden, waartoe het kind door *vragen* gebracht moet worden. Het zal wel overbodig zijn hier nog te zeggen, dat goed spreken vooral ook eene goede uitspraak der klanken en het leggen van een natuurlijk woord- en rede-accent in zich sluit. Als deze proeve bij mijne mede-onderwijzers eene gunstige opname vindt, hoop ik eens een meer volledigen gang te leveren, waartoe de echt nationale platen van Brugsma mij als leidraad zullen dienen. — Ook aan bewaar- of kleinkinderscholen beveel ik het spreken en deze spreekoefeningen ten zeerste aan.

In de tweede afdeeling der aanvangsklasse zouden zij zeker als *leesoefeningen* te gebruiken zijn: als de onderwijzer het voorwerp of de plaat niet voor de klasse brengt, moet de leerling zich het gelezene onder eenvoudige beelden denken, wat zonder twijfel het voorstellingsvermogen

machtig zal sterken. Ook als kleine *dictées* kunnen zij in de derde plaats van groot nut zijn.

Het tweede gedeelte van dit boekje bevat verscheidene *opgaven*; deze moeten vooral dienen, om het kind tot denken en vinden te brengen: het gedachte woord moet vervolgens zichtbaar voorgesteld worden en — dat is het begin van 't *schrijven*. Die opgaven zijn geheel ontleend aan de kinderwereld en kunnen den onderwijzer tevens dienen tot maatstaf, in hoeverre zijn onderwijs heeft geleid tot het aanbrenge van klare voorstellingen en het doen vormen van juiste begrippen. Zij zullen het kind ongetwijfeld brengen tot waarnemen en tot nadenken, tot het rangschikken van de vele voorwerpen in bepaalde groepen.

Het 1^e en 2^e deeltje dezer serie, geheel bestemd voor de aanvangsklasse, zullen door eenige andere stukjes gevolgd worden, die voor de hogere klassen kunnen dienen.

En hiermede beveel ik dit werkje aan in de belangstelling mijner ambtgenooten, terwijl welwillende opmerkingen mij hoogst aangenaam zullen zijn.

K.

's-Hertogenbosch. 1874.

SPREEKOEFFENINGEN.

1.

Wat doe ik?

Ik eet — ik drink — ik speel — ik spring — ik loop — ik buk — ik rijd — ik huppel — ik rol — ik zie — ik hoor — ik ruik — ik proef — ik voel — ik zing — ik schrei — ik lach — ik roep — ik luister — ik vraag — ik geef — ik leer — ik lees — ik schrijf — ik teeken — ik gooi — ik val — ik kniel — ik slaap — ik fluit — ik meet — ik hoepel — ik knikker — ik spit — ik graaf — ik wasch — ik bid — ik droom.

2.

Wat zie ik?

Ik zie een bord — ik zie eene lei — ik zie eene griffel — ik zie eene plaat — ik zie eene kaart — ik zie een boek — ik zie eene kachel — ik zie een' ezel — ik zie eene lamp — ik zie eene bank — ik zie eene tafel — ik zie den onderwijzer — ik zie kinderen — ik zie den muur — ik zie de deur — ik zie een' kapstok — ik zie de straat.

3.

Ik zie de huizen — ik zie de menschen — ik zie de zon — ik zie de maan — ik zie de sterren — ik zie

den winkel — ik zie eene koets — ik zie een paard — ik zie een' hond — ik zie eene koe — ik zie eene musch — ik zie eene duif — ik zie het water — ik zie een' tuin — ik zie het perceel — ik zie eene bloem — ik zie eene roos — ik zie een meizoetje — ik zie het gras.

4.

Ik zie een' boom — ik zie een schip — ik zie eene stoomboot — ik zie een' spoorwagen — ik zie een station — ik zie ons huis — ik zie mijn' vader — ik zie mijne moeder — ik zie mijn' broeder — ik zie mijne zuster — ik zie onze meid — ik zie mijn speelgoed — ik zie onze klok — ik zie onze kast — ik zie onzen spiegel — ik zie onze schilderij.

5.

Wien hoor ik? Wat hoor ik?

Ik hoor den onderwijzer spreken — ik hoor mijne moeder zingen — ik hoor de klok slaan — ik hoor het paard trappelen — ik hoor de kachel snorren — ik hoor den wind suizen — ik hoor het water ruischen — ik hoor den regen kletteren — ik hoor den donder rommelen — ik hoor den vogel zingen — ik hoor de pen krassen — ik hoor het mes slijpen — ik hoor het water koken.

6.

Ik hoor den timmerman zagen — ik hoor den smid hameren — ik hoor den steenhouwer bikken — ik hoor den metselaar kappen — ik hoor den rauzikant blazen — ik hoor den molen malen — ik hoor den hond blaffen — ik hoor de kat maauwen — ik hoor de muis piepen — ik hoor het varken knorren — ik hoor de duif kirren — ik hoor het schaap blaten — ik hoor den haan kraaien.

7.

Ik hoor de zweep klappen — ik hoor den wagen ratelen — ik hoor het paard hinniken — ik hoor de ezel balken — ik hoor de hen kakelen — ik hoor de eend kwaken — ik hoor de gaus gaggelen — ik hoor de zwaan blazen — ik hoor de koe loeien — ik hoor den meikever brommen — ik hoor de bij gonzen — ik hoor den ooievaar kleppen — ik hoor den leuwerik zingen — ik hoor den nachtegaal slaan — ik hoor den krekkel sjilpen.

8.

Wat ruik ik?

Ik ruik den geur der roos — ik ruik den geur van het viooltje — ik ruik den geur der lelie — ik ruik den geur der pomme — ik ruik den geur van het

vleesch — ik ruik niet gaarne eene paardebloem —
ik ruik niet gaarne den mest.

9.

Wat proef ik?

Ik kan proeven — ik proef met mijne tong — ik
proef eenen appel — ik proef een koekje — de suiker
is zoet — de honig is zoet — de stroop is zoet —
de citroen is zuur — de azijn is zuur — het roet is
bitter — de amandel is bitter — eene boterham is
lekker — het vleesch is lekker — eene kers is lek-
ker — eene pruim is lekker — eene perzik is sappig —
eene druif is zoet — eene kastanje is droog.

10.

Ik kan voelen — ik voel met mijne vingers — ik
voel met mijne handen — ik voel met mijn gezicht —
de steen is hard — het ijzer is hard — de muur is
hard — de kachel is hard — de wol is zacht — het
laken is zacht — de sneeuw is zacht — het vuur is
warm — de zonneschijn is warm — het ijs is koud —
de wind is frisch — in den zomer ben ik warm —
in den winter ben ik koud.

11.

Kleur.

Het krijt is wit — de muur is wit — mijn kraagje

is wit — de kachel is zwart -- de grond is zwart —
 het bord is zwart — de hemel is blauw — het bloed
 is rood — het vuur is rood — eene mat is geel —
 het stroo is geel — de lijst van den spiegel is geel —
 goud is geel — het blad is groen — het gras is
 groen — haar japon is groen.

12.

De wolk is grijs — de ezel is grijs — mijne das is
 grijs — de kast is bruin — het paard is bruin —
 het tarwe-brood is wit — het rogge-brood is niet
 wit — mijn pen is bruin — de eekhoorn is bruin —
 mijn haar is — ? — mijne wangen zijn — ? wijn is rood —
 stroo is licht-geel — de boterbloem is donker-geel.

13.

Vorm.

Een cent is rond — een griffel is lang-rond — een
 lampegglas is lang-rond — eene pannekoek is plat-
 rond — onze tafel is plat-rond — een appel is bol-
 rond — een bal is bol-rond — een troffel is drie-
 kant — de tafel is vierkant — de bank is vierkant.

14.

Eene griffel is spits — een blaadje is spits — de
 horen is spits — een paal is stomp — eene mast is
 spits — de toren is spits — deze naald is stomp —

deze beitel is stomp — het papier is dun — mijn broek is dun — de soep is dun — de os is dik — een balk is dik — de boom is dik — de toren is hoog — het stadhuis is hoog — eene stoof is laag — de kolenbak is laag.

15.

Vorm en stand.

De poort is breed — de gracht is breed — de gang is smal — een voetpad is smal — de put is diep — de rivier is diep — eene sloot is niet (on-) diep — de weg is lang — het kanaal is lang — de pen is kort — mijn stok is kort — mijn liniaal is recht — de spoorweg is recht — de kachelpijp is gebogen — de pook is gebogen — de appelboom is krom — het handvat is gebogen — een oud man is krom — deze ladder is schuin — die ladder is steil — deze trap is steil — de muur is loodrecht — de vloer is niet loodrecht — de vloer is waterpas — de vensterbank is waterpas — de schoorsteen is loodrecht.

Afdeeling II.

1.

Hoe ben ik?

Ik ben klein — ik ben vlug — ik ben niet groot — ik ben zwak — ik ben niet sterk — ik ben een kind — ik ben niet lui — ik ben gehoorzaam — ben ik beleefd? — ben ik blij? — ben ik vroolijk? — ben ik zoet? — ben ik niet dom? — ik ben tevreden.

2.

Wat heb ik?

Ik heb een' vader — ik heb eene moeder — ik heb een' broeder — ik heb eene zuster — ik heb een' oom — ik heb eene tante — ik heb een' grootvader — ik heb eene grootmoeder — ik heb een hoofd — ik heb een' hals — ik heb een lijf — ik heb twee armen — ik heb twee beenen.

3.

Ik heb twee oogen — ik heb twee ooren — ik heb een' neus — ik heb een' mond — ik heb zeer veel tanden — ik heb een tong — ik heb twee wangen — ik heb eene kin — ik heb een voorhoofd — ik heb een achterhoofd — ik heb zeer veel haren — ik heb twee wenkbrauwen — ik heb twee lippen — ik heb twee neusvleugels.

4.

Ik heb een' hals — ik heb een' nek — ik heb twee schouders — ik heb een' rug — ik heb een borst — ik heb twee bovenarmen — ik heb ellebogen — ik heb twee voorarmen — ik heb twee handen — ik heb twee duimen — ik heb twee pinken — ik heb twee wijsvingers — ik heb twee middelvingers — ik heb twee ringvingers — ik heb veel kneukels — ik heb veel nagels — ik heb twee polsen.

5.

Ik heb twee zijden — ik heb twee heupen — ik heb twee knieën — ik heb twee enkels — ik heb twee voeten — ik heb twee hielen — ik heb twee voetzolen — ik heb twee wreven — ik heb zeer veel teenen — ik heb een bedje — ik heb kleederen — ik heb speelgoed — ik heb prenten.

6.

Hoeveel.... heeft?

Een molen heeft vier wieken — een koets heeft vier raderen — eene kapel heeft vier vleugels — het paard heeft vier pooten — de muis heeft vier pooten — een toren heeft vier wijzerplaten — eene viool heeft vier snaren — een vink heeft twee pooten — een musch heeft twee vleugels — de koe heeft twee

horens — eene vlieg heeft zes pooten — de bij heeft zes pooten — eene schaar heeft twee bladen.

7.

Een huis heeft veel vensters — eene piano heeft veel snaren — eene hark heeft veel pinnen — een raam heeft veel ruiten — ons huis heeft vier schoorsteenen — eene spin heeft veel pooten — een boom heeft veel takken — onze vlag heeft drie kleuren — een visch heeft veel schubben — een dak heeft veel pannen — een vogel heeft veel veeren — Eene stad heeft veel huizen.

8.

Eene trap heeft veel treden — eene paraplu heeft veel baleinen — een vat heeft veel duigen — een net heeft veel mazen — eene zeef heeft veel gaatjes — eene muur heeft veel steenen — een vat heeft veel hoepels — eene aar heeft veel korrels — een tak heeft veel blaadjes — ons behangsel heeft veel bloemen.

9.

Waarvan is?

De kachel is van ijzer — de spijker is van ijzer — eene nijptang is van ijzer — een schroef is van ijzer — een horloge is van zilver — een lepeltje is van zil-

ver — het kopje is van porselein — een bordje is van porselein — de tafel is van hout — eene japon is van zijde — de hoed is van zijde — het lint is van zijde — een hemd is van linnen — mijn kiel is van linnen — mijn zakdoek is van katoen — de gordijn is van katoen — het zeil is van linnen — eene kous is van wol — het boek is van papier — een jas is van laken — mijne broek is van laken — de schoen is van leder — het koffer is van leder — het tuig is van leder — die bal is van elastiek — de overschoen is van elastiek — de lepel is van tin — de kroes is van tin — de ring is van goud — de kroon is van goud — de ruit is van glas — de flesch is van glas — het brood is van deeg — het deeg is van meel en water — het touw is van vlas — de muur is van steen — het tapijt is van haar — eene mat is van stroo — een hoed is van stroo.

11.

Wat ben ik? Wat is het?

Ik ben een kind — een kind is een mensch — het paard is een dier — de slak is een dier — de boom is eene plant — het gras is eene plant — de roos is eene bloem — het klokje is eene bloem — salade is groente — andijvie is groente — een aardappel is een wortel — een knol is een wortel — de

aardbei is eene vrucht — de framboos is eene vrucht — een appel is een boomvrucht — eene noot is een boomvrucht.

12.

Wat is?

De duif is een vogel — de ekster is een vogel — de zwaan is een zwemvogel — de eend is een zwemvogel — de vink is een zangvogel — de nachtegaal is een zangvogel — een hen is een hoen -- de arend is een roofvogel — de gier is een roofvogel — de ooievaar is een trekvogel -- de zwaluw is een trekvogel — het paard is een trekdier — de ezel is een lastdier — brood is spijs — vleesch is spijs — melk is drank — water is drank — zijde is eene stof — katoen is eene stof — koper is een metaal.

13.

Lood is een metaal — goud is een metaal — diamant is een steen — turf is brandstof — steenkolen is brandstof — Amsterdam is eene stad — een stoomboot is een schip — een geweer is een wapen — de sabel is een wapen — de zaag is een gereedschap — de boor is een gereedschap — de koets is een rijtuig — een rijtuig is een wagen — eene jas is een kledingstuk.

12

14.

Wat kan de hond?

De hond kan bijten — de hond kan loopen — de hond kan zwemmen — de hond kan springen — de hond kan snuffelen — de hond kan blaffen — de hond kan janken — de hond kan zien — de hond kan hooren — de hond kan ruiken — de hond kan eten — de hond kan drinken — de hond kan vechten — de hond kan waken.

15.

Wat kan de hond niet?

De hond kan niet spreken — de hond kan niet denken — de hond kan niet schrijven — de hond kan niet tellen — de hond kan niet rekenen — de hond kan niet zingen — de hond kan niet lezen — de hond kan niet teekenen — de hond kan niet fluiten — de hond kan niet —?

16.

Wat kan een dier al?

De vink kan zingen — de vink kan vliegen — de vink kan trippelen — de vink kan pikken — de vink kan een nest maken — de visch kan zwemmen — de visch kan spartelen — de visch kan niet loopen — de visch kan niet spreken — de slang kan kruipen — de slang kan sissen — de slang kan kronkelen — de bij kan zuigen — de kapel kan fladderen.

De bloem kan bloeien — de bloem kan verdorren —
 de bloem kan rieken — de bloem kan niet loopen —
 de bloem kan niet voelen — de turf kan branden —
 het ijzer kan niet branden — de steen kan niet branden —
 suiker kan smelten — zout kan smelten —
 koper kan smelten — lood kan smelten — papier kan
 niet smelten — hout kan niet smelten — de zon
 kan opgaan — de zon kan ondergaan — de zon kan
 schijnen — de ster kan schitteren.

Afdeeling III.

1.

Wat heeft de koe?

De koe heeft vier pooten — de koe heeft twee
 horens — de koe heeft twee voorpooten — de koe
 heeft twee achterpooten — de koe heeft twee linker-
 pooten — de koe heeft twee rechterpooten — de koe
 heeft een' staart — de koe heeft twee teenen aan
 elken poot — de koe heeft ook knieën — de koe
 heeft een rechten hals — de koe heeft een ruwe
 tong — de koe heeft platte tanden — de koe heeft
 eene stem -- de koe heeft gevoel.

2.

Wat hebben de dieren zoo al?

De visschen hebben schubben — de visschen hebben vinnen — de visschen hebben kieuwen — de schapen hebben wol — de schapen hebben een langen staart — het paard heeft aan elken poot een hoef — het paard heeft vier hoeven — het paard heeft manen — het paard heeft groote oogen — de herten hebben fijne pooten — de herten hebben fraaie horens — de herten hebben horens met takken.

3.

De wolf heeft scherpe tanden — de leeuw heeft sterke klauwen — de beer heeft eene dikke huid — de kameel heeft twee bulten — de aap heeft vier handen — de vleermuis heeft vier pooten — de slang heeft geen pooten — de mol heeft kleine oogen — de ezel heeft ook stekels — de vos heeft een dikken staart — de leeuw heeft ook mooie manen — de rat heeft een' langen staart — de olifant heeft twee slag-tanden — de os heeft een rond oog.

4.

De arend heeft een krommen bek — de gier heeft een naakten hals — de adelaar heeft groote vleugels — de uil heeft ronde oogen — de uil heeft de oogen voor in den kop — de raaf heeft zwarte veeren — de

lijster heeft een geel bekje — de zwaluw heeft lange vleugels — de ekster heeft een langen staart — de eend heeft pooten met zwemvliezen — de zwaan heeft een' langen hals — de ooievaar heeft hooge pooten — de haan heeft scherpe sporen.

5.

Hoe heet?

Een jong mensch heet kind — een jong schaap heet lam — een jonge koe heet kalf — een jonge kip heet kuiken — een jong varken heet big — een jong paard heet veulen — een jonge leeuw heet welp.

6.

Het bord.

Het bord is zwart — het bord is vierkant — het bord heeft vier kanten — het bord is niet dik — het bord is zwaar — het bord is in de school — het bord is van hout — het bord staat in twee lijsten — aan het bord zijn twee knoppen — aan het bord zijn ook touwen — het bord kan men op en neer schuiven — het bord is niet wit — op het bord schrijft men met krijt — op het bord teekent men ook — de lijsten staan tegen den muur — in de lijsten zijn twee gleuven — in de lijsten zijn ook katrollen — staan de lijsten los tegen den muur? — wie heeft het bord gemaakt? — wie heeft het bord geverfd? —

zijn de lijsten ook zwart geverfd? — een klein bord staat op een' ezel.

7.

De lei.

De lei is blauw of zwart — de lei heeft vier kanten — de lei is meer lang dan breed — de lei is langwerpig vierkant — er zijn kleine en groote leien — de lei heeft eene lijst — de lijst is uit vier latjes — wie schrijft op de lei? — wie schrijft op eene groote lei? — de lei kan breken — de lei is breekbaar — kan de lei ook branden? — waarvan is de lei gemaakt? — op de lei schrijft men met eene griffel.

8.

Het boek.

Dit boek is dun — dat boek is dik — het boek is langwerpig vierkant — het boek is van papier — in het boek zijn bladen — elk blad heeft twee zijden — het boek heeft een' band — de band heeft een' rug — op den rug staan mooie letters — ik ken een leesboek — ik ken een schrijfboek — ik ken een prentenboek — hoeveel bladen heeft uw boek? — op elke bladzijde staan veel letters — het schrijfboek heeft een mooien omslag — het schrijfboek is van wit papier — het schrijfboek dient tot schrijven — wanneer krijgt gij een rekenboek? — waarvan maakt men pa-

AMSTERDAM

pier? — wie drukt de letters in het boek? — kunt
gij zonder pen op het papier schrijven? — moet de
boekbinder ook letters drukken? — wie verkoopt de
boeken?

9.

De bank.

De bank is van hout — de bank is lang — de
bank heeft eene zitting — de bank heeft twee pooten —
op de bank gaan wij zitten — de schoolbank heeft
eene leuning — de schoolbank heeft een voetsteun —
zijn er ook ijzeren banken? — wat is een tuinbank? —
kent gij wel een voetbankje? — onze bank is geel
geverfd — wie maakt de bank? — de schoolbanken
staan op eene rij — de schoolbanken staan op twee
balken — is een stoel ook eene bank? — kent ge
wel een knielbankje?

10.

De tafel.

De tafel is vierkant — mijne tafel is rond — de
schooltafel is langwerpig vierkant — de tafel is van
hout — de tafel is soms van ijzer — in den tuin
staat eene ijzeren tafel — de tafel heeft een blad —
eene ronde tafel heeft een rond blad — moeders tafel
heeft eene lade — voor aan de lade zit een knopje —
over de tafel hangt een kleed — de ronde tafel heeft

één poot — de vierkante tafel heeft vier pooten — heeft de schooltafel ook pooten? — de vierkante tafel is in de keuken — de ronde tafel staat in de kamer — de ronde tafel heeft drie voeten — in de school is eene tafel bij elke bank — in de schooltafel is een inktkoker — aan de schooltafel is een lijstje — onder de schooltafel is een kastje — wie maakt de tafel — maakt de kastenmaker ook tafels? — een mahonie-houten tafel is duur.

11.

De kachel.

De kachel is van ijzer — waarom is de kachel niet van hout? — deze kachel is rond — onze kachel is vierkant — de kachel is zwart — de kachel heeft eene pijp — de kachelpijp is hol — in de kachelpijp is een schuif — de kachel heeft ook eene deur — de kachel heeft een' bak — de kachel heeft een' rooster — de kachel heeft een' kop — de kachel heeft een' voet — de kachel wordt gestookt — in de kachel brandt een vuur — in de kachel stookt men turf — in de kachel stookt men hout — in de kachel stookt men steenkolen — wie maakt de kachel aan? — de kachel brandt — de kachel gloeit — de kachel is uitgegaan — de kachel geeft warmte — de kachel rookt wel eens — de pijp gaat in den schoorsteen —

in den schoorsteen trekt de rook op — de schoorsteen mag niet van hout zijn — wie maakt de kachel? — wie maakt den schoorsteen?

12.

De kast.

De kast is hoog — de kast is diep — de kast is breed — de kast is soms in den muur — de kast heeft eene deur — deze kast heeft twee deuren — de kast-deur heeft een slot — de kast staat op pooten — de kast heeft eene kap — de kast is van hout — eene mooie kast is van fijn hout — in onze kamer staat een laag kastje — in de kast zijn planken — op die planken zijn vele dingen — in de keuken-kast staan borden — zijn in eene kleerkast ook planken? — in de kleerkast is een kapstok — in de kleerkast hangen kleeren — in de linnenkast is linnen — wie maakt de kasten? — Is er in de school ook eene kast?

13.

Het huis.

Gij woont in een huis — het huis is groot — het huis heeft veel kamers — het huis heeft een' zolder — het huis heeft een kelder — het huis heeft een' gang — het huis heeft muren — het huis staat op fondamente — het huis heeft een dak — het huis heeft een'

gevel — in de muren staan ramen — in het raam zijn ruiten — waartoe dient het dak? — heeft het huis ook eene goot? — een nieuw huis is sterk — een oud huis is bouwvallig — een klein huis heet hut — een zeer groot huis heet paleis — is een kasteel ook een huis? — is de school ook een huis? — is de kerk ook een huis? — ons huis heeft twee verdiepingen — een boerenhuis is laag — een boerenhuis heeft een hoog dak — achter het huis is een tuin — naast het huis staan ook huizen — voor het huis is een stoep.

De kamer.

Onze kamer is hoog — deze kamer is laag -- de kamer heeft vier wanden — ik zie den voorwand — ik zie den achterwand — ik zie den rechter-zijwand — ik zie den linker-zijwand — in welken want staan de ramen? — in welken wand is de deur? — aan welken wand hangt de schilderij? — aan welken wand hangt de spiegel? — aan welken wand hangt het portret? — deze kamer-wanden zijn wit — onze kamer-wanden zijn behangen — de kamer heeft een' vloer — op de kamer-vloer ligt een kleed — op den vloer staan stoelen — op den vloer staat eene tafel — op den vloer staat eene kast — op den vloer staat eene kachel — wat staat nog op den vloer? — de

kamer-vloer is vierkant — de kamer-vloer is van hout — de kamer-vloer is soms van steen — de kamer heeft eene zoldering — de kamer heeft meest een plafond — aan den zolder hangt eene lamp — langs het plafond is eene lijst — midden in het plafond is eene roos — het plafond moet wit zijn — soms is het plafond beschilderd — welke kamer heet slaapkamer? — welke kamer heet huiskamer? — welke kamer heet pronkkamer? — welke kamer heet zolderkamer?

15.

Het raam.

Het raam heet ook venster — het raam kan hoog zijn — ik ken een klein raam — het raam is in den muur — in het raam zijn ruiten — de ruiten zijn van glas — de glasruiten zijn doorschijnend — de zon schijnt door het raam — in ons raam zijn veel ruiten — de ruiten zitten in spijlen — de ruiten zijn met stopverf vastgemaakt — de glasruit kan licht breken — kan de glasruit ook branden? — het raam kan open — het raam kan toe — door het open raam komt wind — ik schuif het raam open — het raam staat in een kozijn — onder het raam is de vensterbank — het dakvenster is klein — het kerk-raam heeft kleine ruiten — het winkelraam is van één glas — in ons

raam zijn acht ruiten — voor het raam hangt eene gordijn — ik ken een raam met tralies — ik ken een schuif-raam — het schuif-raam heeft twee deelen — er zijn ook touwen aan het schuif-raam — aan die touwen hangen gewichten — de gewichten trekken het raam op.

16.

De deur.

De deur is hoog — de deur is zwaar — de deur is meer hoog dan breed — de deur heeft vier kanten — de kamer-deur is niet dik — de deur heeft paneelen — de deur kan opendraaien — de deur is gesloten — de deur zit tusschen vier lijsten — onder de deur is een drempel — boven de deur is ook een drempel — aan de zijden van de deur zijn stijlen — de deur hangt aan een' stijl — de deur hangt met scharnieren aan den stijl — de deur heeft eene kruk — de deur heeft een slot — welke deur heeft grendels? — de deur is van hout — is de deur ook van ijzer? — de buiten-deur is groot — boven de buiten-deur is een raam — naast de buiten-deur is eene schel-knop — onder de buiten-deur is een steenen-drempel — ik ken eene dubbele deur — eene groote deur heet poort — de deur heeft soms een gebogen bovenkant — eene kerkdeur is breed — de

deur van het koetshuis is zeer breed — er zijn deuren aan de koets — eene koetsdeur heet portier — de koetsdeur heeft een raam — ik ken eene deur met ruiten — de winkel-deur moet openstaan — er zijn deuren aan eene sluis — er zijn deuren aan eene hang-klok — de pendule heeft een deurtje — de brandkast heeft een deur.

17.

Het dak.

Het dak is op het huis — het dak is spits — ik weet een plat dak — het dak heeft vier zijden — het dak dekt het huis — langs het dak loopt eene goot — de regen valt op het dak — het regen-water loopt in de goot — het dak moet dicht zijn — er is soms een lek in het dak — wie maakt het dak? — onder het dak is de zolder — het dak is van balken — die balken loopen steil op — die balken rusten boven tegen elkaar — op die balken liggen latten — aan de latten hangen pannen — de pan heeft een neus — tusschen de pannen is kalk gestreken — de dakpan is rood of blauw — het kerkdak heeft leien — onder die leien zijn planken — wie legt leien op het kerk-dak? — hoe zitten die leien vast — ligt er wel eens zink op een dak?

De gulden.

Een gulden is rond — de gulden is platrond — de gulden is van zilver — de gulden is een geldstuk — een gulden is niet zwaar — een gulden heeft een' rand — een gulden heeft een' gebogen rand — wat staat op dien rand? — een gulden heeft twee vlakken — een gulden heeft twee platte vlakken — op één vlak staat het hoofd des konings — hoe heet onze koning? — op één vlak staat een leeuw — boven den leeuw staat een kroon — de leeuw staat op de achterpooten — wat houdt de leeuw in de voorpooten? wat staat rondom te lezen? — een gulden heeft twee halve guldens — een gulden heeft vier kwartjes — een gulden heeft tien dubbeltjes — een gulden heeft twintig stuivertjes — een gulden heeft honderd cent — een gulden is kleiner dan een rijksdaalder — ik laat den gulden vallen — de gulden klinkt — de gulden kan rollen — kan de gulden ook breken? — de gulden kan niet branden — de gulden kan smelten — smelt de gulden als de suiker? — de gulden smelt door de hitte.

De pomp.

De pomp is niet hoog — de pomp is in de keuken — de pomp staat op de straat — de pomp is in den

stal — de pomp geeft water — het pompwater is helder — het pompwater is niet vuil — wie maakt de pomp? — helpt de timmerman ook? — de pomp op straat is van ijzer — is de pomp ook van steen? — de pomp heeft een' *slinger* — de slinger is van ijzer — de slinger heeft een handvat — het handvat is bolrond — het handvat is beslagen met koper — de slinger kan op en neer gaan — de pomp heeft eene *kraan* — die kraan is van koper — de koperen kraan blinkt mooi — de kraan is soms van lood — de kraan zit in den pompbak — onder de kraan is de *gootsteen* — het water loopt door de kraan — ik kan de kraan sluiten — ik kan de kraan opendraaien — loopt er dan altijd water uit de kraan? — in de pomp is een pijp — die pijp is van lood — de looden pijp zit onder in den pompbak — de looden pijp is boven wijd — de looden pijp is onder eng — in de pijp is de *zuiger* — de zuiger zit aan eene stang — die stang is van ijzer — de zuiger kan op en neer gaan — wanneer gaat die zuiger op en neer? — de slinger zit aan den stang — als de slinger opgaat, gaat de zuiger neer — als de slinger neergaat, gaat de zuiger op — heeft de pomp ook een *hart*? — onder de pomp is een put — die put is in den grond gegraven — de pijp hangt in het water — de zuiger zuigt het water uit de put — welke pomp geeft regenwater?

Kop en Schotel.

Het kopje is rond — het kopje is lang-rond — het kopje is hol — het kopje is van boven wijd — het kopje heeft een' voet — die voet is rond en klein — die voet past op het schoteltje — het kopje heeft een oor — het oor lijkt op mijn oor — kan het kopje ook hooren? — ik kan dat oor teekenen — het schoteltje is rond — het schoteltje is niet plat-rond — het schoteltje heeft een' voet — het schoteltje is wijder dan het kopje — een kopje is van klei of aarde — een fijn kopje is van porselein — dit kopje heeft een gouden rand — mijn kopje heeft een rood oor — dit schoteltje heeft groene bloemen — ik laat het schoteltje niet vallen — bij het kopje behoort een schoteltje — dit schoteltje past niet bij het kopje — er is thee in het kopje — wat doet men meer in het kopje? — waartoe dient het kopje? — is het kopje ook van ijzer? — de kopjes staan op een blad — twaalf kopjes maken een dozijn — hoeveel is een half dozijn kopjes?

De kan.

Dit is eene koffiekau — in de koffiekau is koffie — de kan is hoog — de kan is lang-rond — de kan is

overal niet even dik — de kan heeft een' buik — de kan heeft een' voet — de kan heeft een deksel — de kan heeft eene *tuit* — de kan heeft een oor — het oor is groot — het oor is gebogen — bij het oor houdt men de kan vast — het oor zit op twee plaatsen aan de kan — de tuit zit vast aan den buik — de koffie loopt door de tuit — de tuit heeft onder kleine gaatjes — het deksel heeft een knopje — in het deksel is een klein gaatje — het deksel past juist op de kan — is op de kan een deksel noodig? — de kan heeft een bodem — deze kan is van porselein — die kan is van aarde — ik ken eene koffiekkan van blik — deze koffiekkan is van koper — de koperen kan heeft eene kraan — de koperen kan heeft geen oor — onder de koperen kan is een bakje — in dat bakje doet men vuur — ik ken eene oliekan — dit is eene melkkan — de melkkan heeft geen deksel — de melkkan is van boven wijd — de melkkan heeft geen tuit — is eene kruik ook eene kan?

22.

De Zaag.

De zaag heeft twee deelen — één deel heet *handvat* — één deel heet *blad* — het handvat is niet vierkant — het handvat sluit in de hand — het handvat is gebogen — het handvat is van hout — het

handvat is niet ruw — het blad is van ijzer — het blad is langwerpig-vierkant — het blad is niet dik — het blad kan buigen — het blad heeft vele *tanden* — die tanden moeten goed scherp zijn — het blad heeft een' *rug* — die rug is stomp — het blad zit aan het handvat — met de zaag kan men zagen — zagen gaat vlugger dan snijden — de zaag gaat op en neer — er valt *zaagmeel* op den grond — kan ijzer ook gezaagd worden? — kan de zaag ook gescherpt worden? — ik ken eene *span-zaag* — de span-zaag gaat door een balk — ik ken eene *schrob-zaag* — de schrob-zaag is smal — de schrob-zaag is spits — dit is eene *hout-zaag* — de hout-zaag zaagt planken.

AFDEELING IV.

1.

De Appel.

(V. Lummel. Plaat 17. 1ste reeks.)

De appel is eene *vrucht* — de appel is bolrond — deze appel is hoekig — de appel heeft twee kuiltjes — één kuiltje is boven — één kuiltje is beneden — deze appel is boven spits — in het kuiltje beneden is een steel — die *steel* zit aan een takje — de appel

groeit aan een' boom — de appel is eene *boomvrucht* — om den appel is eene *schil* — de schil is rood of geel — de gele appel is rijp — de groene appel is onrijp — een rijpe appel is gezond — de appel is *zuur* of *zoet* — een onrijpe appel is bitter — ik eet het *vleesch* van den appel — het vleesch van den appel is wit — het vleesch van den appel is soms rood — het vleesch zit om het *klokhuis* — het klokhuis heeft taaie wanden — het klokhuis heeft vijf kamertjes — in elk kamertje zijn twee *pitten* — in het klokhuis zitten tien pitten — welke pitten zijn wit? — welke pitten zijn zwart? — een rijpe appel is lekker — ik lust een' rauwen appel — ik lust een' gestoofden appel — ik lust graag *appelmoes* — de appel was eerst een bloesem — de bloesem werd een appeltje — eerst was het appeltje heel klein — toen werd het appeltje groot — de zon scheen op het appeltje — de appel heeft roode wangen — in den Herfst zijn al de appels rijp.

2.

De Perzik.

(V. Lummel. Vorige plaat.)

De perzik is bol-rond — de perzik is eene boomvrucht — de perzik groeit aan een boompje — hoe heet die boom? — ik ken meer boomvruchten — de

noot is eene boomvrucht — de pruim is eene boomvrucht — de kers is eene boomvrucht — de abrikoos is eene boomvrucht — de peer is eene boomvrucht — de appel is eene boomvrucht — de perzik heeft eene zachte schil — die schil is niet glad — die schil is niet glanzig — die schil is *wollig* — de schil is niet lekker — ik eet die schil niet — een rijpe perzik heeft eene gele schil — ik eet het vleesch van de perzik — dat vleesch is sappig — dat vleesch is niet droog — dat vleesch is geel — dat vleesch is zoet — het vleesch zit om een' *steen* — die steen heet ook *kern* — de perzik is eene *steenvrucht* — is de appel ook eene steenvrucht? — de appel is eene *pitvrucht* — die steen is zeer hard — ik klop dien steen door — in den steen zit een pit — die pit is wit of bruin — wanneer is die pit wit? — die pit is niet lekker — de perzik hangt aan een' steel — de steel zit aan een takje — de steel is niet lang — wanneer is de perzik rijp? — de perzikboom heeft veel bloesems — die bloesems zijn *sneeuw-wit* — die bloesems komen al heel vroeg — de bloesems kunnen licht bevrozen — dan krijgen wij geen perziken — de bloesem werd een kleine perzik — eerst was de perzik klein — toen werd de perzik grooter — nu is de perzik rijp — ik pluk de perzik af — ik breng de perzik aan mijne moeder.

De Noot.

(V. Luummel. Vorige plaat.)

De noot is een vrucht — de noot groeit aan een' boom — de noot is eene boomvrucht — de noot zat in een' *bolster* — die bolster is groen — die bolster is bol-rond — die bolster is het vleesch van de noot — dat vleesch is bitter — dat vleesch is niet eetbaar — ik doe den bolster van de noot — dan zijn mijne handen vuil — nu heb ik de *kern* van de noot — ik wil de noot kraken — de noot is bijna bol-rond — de noot heeft een' hoogen rand — ik kraak de noot met de handen — ik kraak de noot niet met de tanden — waarmede kan ik de noot goed kraken? — eene noot heeft twee *doppen* — die doppen zijn bruin — in die doppen zit de zoete *pit* — die pit heeft een geel *vliesje* — ik doe het vliesje er af — dat vliesje smaakt bitter — dat vliesje zit soms erg vast — nu is de pit helder wit — de pit heeft vier stukjes — er zijn twee stukjes in één dop — de vier stukjes zitten aan elkaar — er is nog een vlies in de noot — dat vlies is bruin — dat vlies is taai en hard — dat vlies is niet eetbaar — dat vlies scheidt de vier stukken — in den Herfst zijn de noten rijp — in October zijn de noten rijp — dan worden zij ge-

schud — vader klimt in den notenboom — vader schudt de takken heen en weer — de noten vallen op den grond — de bolster breekt dan stuk — de noot valt er uit — de noot is dan vochtig — de noot moet dan eerst drogen — de notenboom is een vruchtboom — de appelboom is een vruchtboom — de perzikboom is een vruchtboom — de kerseboom is een vruchtboom — ik ken nog meer vruchtboomen — de eik is geen vruchtboom — de kastanje is geen vruchtboom — de populier is geen vruchtboom — deze noot is een *walnoot* — ik ken ook eene *hazelnoot* — de hazelnoot is klein en rond — de hazelnoot zit in een groen blad — de hazelnoot groeit aan een' struik — die struik heet hazelaar — de hazelaar groeit in het wild — ik ken ook eene *beukenoot* — de beukenoot is klein en spits — de beukenoot groeit aan den beuk — de beuk is geen struik.

4.

De Druif.

Eene druif smaakt lekker — eene druif smaakt frisch — eene druif is gezond — eene druif groeit niet als eene peer — de druiven groeien aan een' *tros* — een tros druiven weegt zwaar — Een tros heeft een' dikken *steel* — elke druif heeft een dun steeltje — een tros is van boven breed — een tros is onder spits —

eene druif is bol-rond — eene druif kan groot zijn — eene druif kan klein zijn — waar zitten de grootste druiven? — eene druif is *geel* — ik ken ook *blauwe* druiven — eene onrijpe druif is groen — eene onrijpe druif is zuur — eene onrijpe druif is hard — eene rijpe druif heeft een zacht vel — eene onrijpe druif is ongezond — de rijpe druif heeft kleine *pitjes* — de rijpe druif is sappig — de druiven-tros groeit aan een' boom — die druiven-boom heet *wijnstok* — de wijnstok groeit tegen den muur — de wijnstok groeit niet *vrij* — de wijnstok wordt geleid — de wijnstok wordt tegen een muur opgeleid — in dien muur zitten veel spijkers — de wijnstok heeft veel dunne takken — die dunne takken heeten *ranken* — de ranken bindt men aan den spijker — tegen den muur zijn ook wel latten — de ranken bindt men aan de latten — waarmede bindt men de ranken vast? — de ranken hebben ook kleine --? de ranken kunnen goed buigen — de ranken groeien snel voort — de wijnstok moet *gesnoeid* worden — de tuinman snoeit den wijnstok — de tuinman heeft een snoei-mes — de wijnstok heeft een mooi *blad* — de wijnstok heeft geen rond blad — het blad is in den zomer groen — het blad is in den herfst geel — waar is het blad in den winter? — het blad was eerst een knopje — een druiven-tros hangt aan een'

rank — de rank geeft voedsel aan de druiven — de druiven houden veel van *warmte* — de wijnstok staat naar de zon — in warme landen worden de druiven groot — van die druiven maakt men wijn — kent gij wel witten wijn? — lust gij wel rooden wijn? — kent gij wel wijn-azijn? — wat is nu wijn? — waarom heet de druiveboom nu *wijnstok*?

5.

De Knol.

(V. Lummel. vorige plaat.)

De knol is rond — is de knol bol-rond? — de knol heeft een worteltje — de knol is geen boomvrucht — de knol groeit in den grond — de knol was eerst een zaadje — het zaadje werd in den grond gelegd — het zaadje ging zwellen — het zaadje ging ontkiemen — er kwam een blaadje *uit* den grond — er drong een worteltje *in* den grond — dat worteltje zocht het voedsel — dat worteltje heeft vele vezeltjes — de knol was eerst klein — toen werd de knol dik — het blaadje werd een *stengel* — er kwamen nog vele stengels — aan die stengels zitten bladen — het *loof* van den knol is groen — het loof is voor de koe — de knol heeft eene schil — de schil kan men niet eten — de knol wordt geschild — de knol wordt in reepjes gesneden — de knol wordt gestoofd — de gestoofde

knol is lekker — ik eet graag een rauwen knol — er zijn kleine knollen — er zijn groote knollen — een groote knol heet raap — op deze plaat staat eene raap — heeft de knol ook pitten? — heeft de knol ook een steen? — heeft de knol ook een klokhuis? — waar zit het zaad van den knol? — het zaad groeit aan het loof — eerst heeft het loof bloempjes — die bloempjes worden zaadjes — hoe is het zaad van den knol? — ik heb hier knolzaad — de knol is in het najaar rijp — de knol wordt in het voorjaar voos — een vooze knol is niet lekker — lust de koe ook knollen? — welke dieren lusten graag knollen? — sommige knollen zijn bitter — andere knollen zijn zoet — deze knol ligt op den kant — *waar* is de knol op deze plaat? — is een radijsje ook een knol?

6.

De Aardappel.

De aardappel wordt geschild — eerst was de aardappel bruin — dan is de aardappel wit — ik eet graag een' aardappel — een' rauwen aardappel eet ik nooit — een aardappel wordt gekookt — eerst maakt moeder het vuur aan — dan zet zij den pot op het vuur — zij doet water in den pot — dan wordt het water warm — zij wast de aardappelen af — zij steekt de putten er uit — nu doet zij de aardappels

in den pot — de aardappels worden gekookt — eerst waren de aardappels hard — de aardappels koken gaar — *gare* aardappels zijn niet *hard* — *gare* aardappels zijn bloemig — ik eet aardappels met saus — ik eet aardappels met de vork — waar groeit de aardappel? — de aardappel groeit ook op het veld — de aardappel was niet gezaaid — de aardappel wordt *gepoot* — de boer poot aardappels in de Lente — de gepoote aardappel krijgt eene *kiem* — die kiem wordt een *wortel* — één kiem wordt een blaadje — de aardappel heeft *wortel* en *loof* — aan het loof komen paarse en witte bloemen — die bloemen hebben een geel puntje — die bloem heet ook *bloei* — die bloem wordt een klein *bolletje* — dat kleine bolletje is groen — in dat bolletje zitten fijne zaadjes — worden de zaadjes ook gezaaid? — een aardappel-plant heet ook *stoel* — de gepoote aardappel is verrot — in den grond groeien nieuwe aardappels — in den zomer zijn de aardappels rijp — dan steekt men ze uit den grond — dat steken heet *rooien* — op de markt zijn veel aardappels — daar staan zij in zakken — er zijn roode aardappels — er zijn gele en witte aardappels — er zijn kleine en groote aardappels — van aardappelen maakt men meel — dat meel heet aardappelmeel — men verkoopt het in pakjes — elk pakje weegt een half pond — elk pakje kost 8 centen — bakt men ook brood van dat meel?

Het Vleesch.

Ik lust graag vleesch — ik eet geen *rauw* vleesch —
rauw vleesch is rood — rauw vleesch is niet gezond —
ik eet *gekookt* vleesch — ik eet graag *gebraden* vleesch —
het vleesch komt van de dieren — welke dieren geven
ons vleesch? — de koe en het kalf geven ons vleesch —
het varken geeft ons vleesch — de vogels geven ons
vleesch — ik eet graag *rundvleesch* — ik eet graag
kalfs-vleesch — het *schapevleesch* is wat droog — het
varkenvleesch is vettig — wie verkoopt het vleesch? —
de vleesch-houwer slacht de koe — hij stroopt de koe
het vel af — hij snijdt de koe open — hij maakt de
koe van binnen schoon — hij hangt de geslachte koe
in den winkel — hij hakt de koe in stukken — hij
verkoopt het vleesch bij het pond — het vleesch heeft
vele namen — ik ken het *gehakt* — ik lust graag
biefstuk — ik eet graag *karbonade* — de spekslager
slacht het varken — het varken wordt niet gevild —
het varken wordt schoon geschraapt — het varken hangt
hij aan eene ladder — dan is het varken eerst hel-
der — de spekslager verkoopt *spek* — het spek wordt
ook gerookt — het spek wordt versch gegeten — het
spek wordt ingezouten — de spekslager verkoopt ook
ham — hij maakt ook *worst* — hij verkoopt ook *reu-*

zel — hij maakt ook *hoofd-kaas* — waarvan wordt die gemaakt? — het vogel-vleesch is zeer lekker — het kippe-vleesch is zeer blank — het eenden-vleesch is grijs — het ganzen-vleesch wordt gebraden — zwanen-vleesch is niet eetbaar — het kalkoenen-vleesch smaakt lekker — het patrijzen-vleesch is zeer fijn.

8.

De Roos.

(Bouman. Plaat 1.)

Ik zie eene roos — ik zie *knopjes* — ik zie vele groene *blaadjes* — ik zie een *roze-takje* — ik zie kleine *steel-tjes* — ik zie vele *doorn-tjes*.

De roos is rood — de roos kan ook wit zijn — de roos is rond — dit is eene bloeiende roos — de roos heeft vele blaadjes — zij heeten *roze-blaadjes* — de roze-blaadjes zijn teer en fijn — de roze-blaadjes zijn boven rond — de roze-blaadjes zijn onder spits — onderaan zit een klein puntje — met dat puntje zit het blaadje vast — de blaadjes vallen uit de roos — dan is de roos uitgebloeid — de roos riekt lekker — ik ruik gaarne den geur der roos — ik wil eene roos plukken — dan wil ik de roos goed bezien — binnen in de roos zijn gele draadjes — onder de roze-blaadjes zitten nog blaadjes — deze blaadjes zijn groen en

spits — die spitse blaadjes zijn omgebogen — die groene blaadjes heeten *kelk* — onder die groene blaadjes zit een knopje — dat knopje is groen en hard — dat knopje zit aan een steeltje — dat steeltje zit aan een takje — het steeltje geeft voedsel aan de roos — het knopje valt niet van het steeltje — het knopje wordt later rood — dat knopje heet *roze-bottel* — in die bottel zitten de *zaadjes* — de roos is eene bloem — ik ken vele bloemen — eerst was de roos een *knop* — die knop was eens heel klein — toen was hij geheel groen — ik zie een knop, die nog toe is — het knopje werd groot en dik — ik zie een knopje, dat half open is — de roode blaadjes kijken naar buiten — het groene kleedje dekt de roze-blaadjes — die roze-blaadjes zijn nu opgevouwen — dat groene kleedje wordt de *kelk* — riekt het knopje ook lekker?

Aan het takje zijn *groene* blaadjes — dat zijn geen roze-blaadjes — die blaadjes zijn spits — die blaadjes zijn getand — die blaadjes hebben steeltjes — aan elk steeltje zit één blaadje — ik zie groote en kleine blaadjes — eerst was het blaadje een knopje — dat knopje werd geen bloem — het blaadje valt in het najaar af — het blad heeft twee zijden — de bovenzij is hard — de bovenzij is donker-groen — de onderzij

is zacht — de onderzij is licht-groen — het blad heeft kleine *aderen* — een takje is bruin — dit takje is niet dik — dit takje kan ik buigen.

Het takje heeft vele *doornen* — die doornen kan ik zien — een doorn is krom — een doorn is spits — die doornen kan ik voelen — een doorn is scherp — een doorn kan mij pikken.

De roos groeit aan een' *struik* — een struik is een kleine boom — de roze-struik groeit in den tuin — de roze-boom groeit in een' pot — de rozelaar groeit in het bosch — ik ken eene *maand-roos* — ik ken eene *mos-roos* — De tuinman verzorgt de rozen — hij plukt eenen ruiker van rozen — dien ruiker zet hij in een glas — in dat glas is water — dan verwelken de rozen niet — ik heb een' rozeboom in een' pot — ik moet de roos water geven — ik wil de roos in het licht zetten — anders worden de bladen geel — wanneer bloeien de rozen? — ik ken ook eene *wilde roos* — de wilde roos is klein — de wilde roos heeft weinig roze-blaadjes — de wilde roos is donker-rood — de rozestruik leeft — de rozestruik is geen dier — de rozestruik kan sterven — de rozestruik kan niet loopen — de rozestruik kan niet één blad *bewegen* — kan de rozestruik ook *voelen*?

De Eik.(V. Lummel. 2° Reeks.)

De eik is een boom — een boom is geen bloem — een boom is geen dier — een boom is geen steen — de boom is eene groote plant — de eik is een groote boom — de eik is zeer hoog — de eik is zeer dik — de eik is onder-aan het meest dik — de eik groeit niet recht — de eik groeit in bochten — de eik leeft — de eik staat in den grond — de eik blijft altijd op dezelfde plaats — de eik heeft een' *stam* — de eik heeft een' hoogen *stam* — de eik heeft ook *takken* in den grond — die *takken* heeten *wortels* — de *wortels* van den eik zijn dik — de *wortels* zuigen voedsel uit den grond — de eik heeft *takken* — deze eik heeft dikke *takken* — die *takken* groeien breed uit — aan die *takken* zijn dunne *takjes* — aan deze *takjes* zitten *twijgen* — aan die *twijgen* zitten *loten* — aan die *loten* groeien *bladeren* — de eik heeft veel *bladeren* — die *bladeren* zijn niet spits — een eiken-blad is dik — een eiken-blad is niet spits — een eiken-blad heeft taaie *nerven* — noemt eens de deelen van den eik.

De eik heeft niet altijd *bladeren* — de eik is in

den winter kaal — in het voorjaar krijgt hij *knoppen* — van die knoppen komen bladeren — de eik heeft een' *bast* — die bast heet *schors* — die bast is het vel van den boom — een jonge eik is dun — een oude eik is dik — een oude eik heeft een' ruwen bast — er groeit mos op den bast — een jonge eik heeft geen gaven bast — de eik groeit in het bosch — ik wandel graag in het bosch — ik wil in het eiken-bosch gaan — de eik heeft ook vruchten — die vruchten heeten eikels — de eikel smaakt bitter — de eikels zijn voor de varkens — de eik is geen vrucht-boom — de eikel is een boom-vrucht — de eikel zit in een schoteltje — de eikel is niet eetbaar — ik poot een' eikel — dan krijg ik een eiken-boompje.

De eik geeft ons hout — eiken-hout is zeer hard — eiken-hout is veel waard — de eik groeit langzaam — wie koopt een' eikenboom? — de eik wordt omgetrokken — eerst wordt de grond rondom weg-gegraven — dan wordt de wortel stuk gekapt — de eik valt op den grond — de takken kapt men er af — den bast vilt men er af — de stam blijft over — van den stam komen *planken* — de wortels worden verbrand — de dunne takken worden ook verbrand — dat is goed *brand*-hout — een dunne eik wordt soms omgekapt — de dunne eik geeft geen planken — de dunne eik

geeft brand-hout — dat brand-hout wordt stuk gekapt — die stukken heeten *tal*-houten — de schors van den eik wordt gemalen — hoe heet gemalen schors? — wie gebruikt de run? — ik kan de run ruiken.

AFDEELING V.

1.

Het Paard.

(Brugsma. Plaat 2 en 13.)

Het paard is een dier — het paard is een groot dier — het paard is een sterk dier — dit paard heeft bruine haren — hoe zijn die haren nog meer? — een schimmel is wit — een vos is rood — een moor is zwart — wat is een bles? — het paard heeft vier pooten — één poot heet linker-voorpoot — één poot heet linker-achterpoot — één poot heet rechter-voorpoot — één poot heet rechter-achterpoot — het paard heeft een lang rond lijf — het paard heeft eene borst — die borst is breed en sterk — het paard heeft een' gebogen hals — het paard heeft mooie manen — het paard heeft een' langen kop — het paard heeft twee ooren — wat ziet ge nog meer aan den kop? — het

paard heeft een langen rug — het paard heeft een' *harigen* staart — het paard heeft tanden in den bek — het paard moet ook eten — het paard eet *nooit* vleesch — wat eet het paard graag? — het paard moet veel werken — het paard mag ook wel rusten — dan is het in den stal — soms is het in de weide — in de weide is het zeer graag — het paard *helpt* den mensch — het paard kan goed *trekken* — het paard trekt den wagen — het paard trekt het schip voort — het paard trekt de slede — wat trekt het paard nog meer? — de ruiters *rijdt* op het paard — het paard weet den weg niet — het paard wordt gestuurd — het paard luistert naar den *teugel* — het paard wordt opgetuigd — ik ken den zadel — ik ken de stang — ik ken den kinketting — ik ken de reepen — het paard is zeer schrikachtig — het paard gaat soms op hol — het paard kan draven en springen — het paard slaat soms achter-uit — het paard kan hinniken — een jong paard heet veulen — een klein paard wordt groot — een groot paard is duur — de hoef zit onder den poot — de hoef is van hoorn — onder den hoef komt een ijzer — de hoefsmid slaat het ijzer tegen den hoef — heeft het paard dan geen pijn? — is dat ijzer ook nuttig? — heeft het paard ook knieën? — wat maakt men van paarde-haar? — wat maakt men van het vel? — wat doet men met het vleesch?

De Zwaluw.

(V. Lummel. Plaat 7. 2de Reeks.)

De zwaluw heeft twee *pooten* — de zwaluw heeft twee *vleugels* — zij heeft een' *staart* — zij heeft een' langen *staart* — zij heeft een *spitsen bek* — zij heeft zachte *veertjes* — in de *vleugels* zijn kleine *pennen* — in den *staart* zijn kleine *pennen* — de zwaluw kan aardig *tjilpen* — de zwaluw kan een *nestje* bouwen — de zwaluw legt *eieren* — die *eieren* hebben eene *schaal* — de zwaluw is een *vogel* — de zwaluw is geen *grootte vogel* — ik ken nog *vele vogels* — de *bij* is geen *vogel* — de *vlieg* is ook geen *vogel* — de zwaluw heeft *teenen* aan den *poot* — aan *elken poot* zijn vier *teenen* — drie *teenen* zitten naar *voren* — één *teen* zit naar *achteren* — aan die *teenen* zitten kleine *nagels* — op die *teenen* kan de zwaluw *staan* — heeft de zwaluw ook *knieën*? — de zwaluw kan *snel vliegen* — de zwaluw heeft *lange vleugels* — de *vleugels* zijn *langer* dan haar *lijf* — de zwaluw zit *nooit* op den *grond* — dan kan zij *moeilijk op-vliegen*. De zwaluw kan *zeer hoog vliegen* — zij kan *vlug* zich *keeren* — de zwaluw *vliegt* langs den *grond* — dan *vangt* zij *wormpjes* — de zwaluw *vliegt* boven het *water* — dan *drinkt* zij ook *wel eens* — de zwaluw *maakt* een *kunstig*

nest — zij bouwt het aan een huis — zij maakt het tegen de lijst van het huis — zij maakt haar nest van klei — het mannetje en het wijfje helpen elkaar — zij halen klei en veertjes aan — het nest heeft eene kleine opening — binnen is het zacht en warm — de zwaluw legt vier (vijf) *eitjes* — op de eitjes broeit het wijfje — broeien is warm houden — het mannetje zoekt dan eten — uit de eitjes komen *jongen* — die jongen zijn eerst heel kaal — zij krijgen vliegjes en mugjes — spoedig krijgen zij veertjes — zij zitten in het nest naast elkaar — spoedig worden zij groot — dan leeren zij vliegen — eerst vliegen zij met de ouden rond — die wijzen hun het eten — later zorgen zij voor zich zelf — de zwaluw heeft een langen *staart* — met dien staart kan zij zich sturen — de zwaluw heeft zwarte *veeren* — die veeren zijn ook een beetje blauw — de zwaluw heeft een wit borstje — de zwaluw is een zindelijk dier — de zwaluw is zeer nuttig — de zwaluw vangt vele lastige mugjes — ik wil de zwaluw niet plagen — ik wil haar nest niet uithalen — ik wil hare eitjes niet wegnemen — ik wil hare jongen niet martelen — in den Winter zijn de zwaluwen weg — in de Lente komen zij terug — de zwaluw trekt naar warme landen — de zwaluw is een *trek-vogel* — ik ken nog een' *grooten* trekvogel.

De baars.(V. Lummel. Plaat 13. 2^e Reeks.)

De baars heeft geen pooten — de baars heeft geen vleugels — de baars leeft niet op het land — de baars leeft *in* het water — de baars gaat nooit uit het water — de baars heeft een' kop — de baars heeft een' spitsen bek — de baars heeft geen tanden — hij heeft ook geen ooren — hij heeft ook geen hals — de baars is niet groot — zijn lijf is plat en lang — zijn rug is een beetje rond — de baars heeft een' *staart* — de baars heeft een sterken staart — hij zwemt in het water — hij heeft vele *vinnen* — met de vinnen komt hij vooruit — met den staart schiet hij vooruit — in die vinnen zitten *stekels* — die stekels zijn heel scherp — de vinnen zijn mooi rood — de baars heeft geen haren — de baars heeft geen veeren — de baars heeft *schubben* — die schubben zijn zeer klein — die schubben hebben veel glans — de baars is een *visch* — de baars is een fraaie visch — zijn rug is donker-groen — zijn buik is wit — de baars heeft drie donkere strepen op het lijf — de baars *eet* kleine vischjes — ook eet hij wormpjes en kleine diertjes — de baars is een *roofvisch* — de baars leeft in kleine waters — de baars leeft in grach-

ten en plassen — in het water zwemmen veel vischen — eenige vischen zijn groot — andere vischen zijn klein — alle vischen zoeken eten — wij kunnen den baars vangen — wij vangen hem met den *hengel* — ik heb den hengel goed bekeken — een hengel is een lange stok — bovenaan is die stok dun — het boven-eind heet top — aan dien top is een koord — beneden aan het koord is een dobber — de dobber is van kurk — de dobber drijft op het water — onder aan het koord is een haak — die haak is van ijzer — die haak is om-gebogen — die haak heeft eene scherpe punt — die haak heeft ook een' weer-haak — ik wil een' haak teekenen — aan den haak doet men het *aas* — het aas is een klein wormpje — het aas is een jonge kikker — de baars hapt naar het aas — de baars hapt gretig naar het aas — dat kan men zien aan den dobber — de dobber gaat dan op en neer — de visscher haalt dan op — het baarsje zit aan den haak — het baarsje spartelt en springt — de visscher doet het van den haak — hij legt het in een' emmer — het baarsje moet dan sterven — het baarsje kan buiten het water niet leven — de baars wordt schoongemaakt — hij wordt gekookt — hij wordt ook wel gebakken — het vleesch van den baars is lekker — zijn vleesch is zeer blank — zijn vleesch is zeer gezond — ik lust graag een baarsje

De Haring.(V. Lummel. Plaat 14. 2^e Reeks.)

De haring is ook een visch — de haring is geen groote visch — de haring is een fraaie visch — hij heeft een' blauwen rug — hij heeft blanke zijden — hij heeft een licht-groenen buik — de haring leeft niet in kleine waters — hij leeft in de groote *zee* — de haring is een *zee*-visch — ik ken nog meer zee-vischen — de haring wordt gevangen — men vangt hem niet met den hengel — men vangt hem met een *net* — een net is van touw — een net heeft veel mazen — een haringnet is groot en ruim — men vangt veel haringen op eens — de haring wordt *gekaakt* — dan snijdt men de ingewanden er uit — men zout den haring in — ingezouten haring heet *pekelt*-haring — er gaan er veel in één ton — *pan*-haring is eerst goed gerookt — dan wordt hij aan eene spijl geregen — *bokking* is ook haring — de bokking is een beetje gerookt — de bokking wordt in de pan gebakken — gebakken bokking is zeer lekker — droge bokking is lang gerookt — dan wordt hij *hard* — dan kan hij zóo gegeten worden — de haring *zwemt* in het water — de haring komt voort met zijne *vinnen* — hij heeft licht-gele vinnen — de haring heeft eene vin op den rug — die vin heet *rug*-vin — de

haring heeft twee *borst*-vinnen — hij heeft twee *buik*-vinnen — hij heeft éene *achter*-vin — hij heeft éene groote *staart*-vin — de haringen leven in troepen — een troep haringen zijn er *zeer* veel — zij leggen kleine *eieren* — die eieren heeten *kuit* — die eieren hebben geen schaal — lust gij wel gebakken kuit? — de haring heeft *kieuwen* — elke visch heeft twee kieuwen — op elke kieuw ligt een *deksel* — dat deksel heet kieuw-deksel — de kieuw-deksels kan men oplichten — dan kan men de kieuwen zien — de kieuwen moeten mooi *rood* zijn — die kieuwen zijn fijne draadjes — met de kieuwen haalt de visch *adem* — *ik* kan niet onder water leven — de *hond* kan ook niet onder water leven — de *zwaan* kan ook niet onder water leven — ik zou in het water verdrinken — ik kan in het water geen adem halen — de visch haalt lucht uit het water — dat doet hij met zijne kieuwen — de haring heeft ook eten noodig — hij hapt naar kleine wormpjes — ook lust hij vliegen en slakken.

5.

De Kikvorsch.(V. Lummel. Plaat 16. 2^e Reeks.)

De kikvorsch is geen vogel — de kikvorsch is geen visch — hij leeft op het *land* — hij leeft *ook* in het *water* — de kikvorsch is een lief beestje — hij is groen van kleur — hij heeft een' gelen rug — hij

heeft geen haren — hij heeft geen schubben — hij heeft eene *naakte huid* — hij heeft slijm op de huid — de kikvorsch heeft twee voorpooten — aan de voorpooten zitten *vier* teenen — de voorpooten zijn klein — de kikvorsch heeft twee achterpooten — aan de achterpooten zitten *vijf* teenen — de achterpooten zijn zeer lang — de kikvorsch kan niet loopen — de kikvorsch springt — de kikvorsch maakt groote sprongen — hij heeft twee mooie oogen — hij kan een *vliesje* voor de oogen trekken — wanneer zou hij dat doen? — hij heeft geen ooren — kan de kikvorsch ook hooren? — hij heeft geen' hals — hij heeft een' wijden bek — hij heeft ook eene tong — die tong zit vast vóór in den bek — die tong is erg kleverig — de kikvorsch heeft ook tanden — hij vangt kleine slakken — ook lust hij vliegjes en mugjes — de kikvorsch maakt ook geluid — dat geluid heet *gekwaak* — de kikvorsch kan vlug zwemmen — dat komt van zijne lange achterpooten — in den Winter zien wij geen kikkers — dan zijn ze stijf en koud — zij zitten dan onder in de slooten — zij Insten dan geen eten — in het Voorjaar worden zij wakker — zij komen dan naar boven — er drijft groen dril op het water — in dat dril zijn kleine *eitjes* — die eitjes zijn van den kikvorsch — uit elk eitje komt een diertje — dat diertje heeft een' dikken kop — dat diertje moet veel veranderen —

later wordt het een jonge kikker — er zijn groote en kleine kikkers — de ooievaar vangt kikvorschen — de snoek lust ook kikvorschen.

6.

De Vlieg.(V. Lummel Plaat 12 2° Reeks)

Eene vlieg is niet groot — deze vlieg is veel te groot — eene vlieg is zeer vlug — eene vlieg kan *vliegen* — eene vlieg heeft *twee* vleugels — de *mug* heeft ook twee vleugels — heeft eene *bij* ook twee vleugels? — de vlieg heeft mooie vleugels — de vleugels zijn heel dun — de vleugels zijn doorschijnend — de vleugels hebben kleine aderen — de vleugels zijn achteraan spits — de vlieg heeft ook pooten — eene vlieg heeft *zes* pooten — die pooten zijn teer en fijn — de pooten zijn uit *drie* stukken — onderaan zitten fijne haakjes — de vlieg kan tegen het glas opkruipen — de vlieg loopt tegen den muur op? — kan dat de hond ook? — kan dat de kat ook? — de vlieg heeft een' *kop* — die kop is rond — in den kop zitten twee oogen — die oogen zijn rond — die oogen zijn *bol* — de vlieg heeft geen' bek — de vlieg heeft een *zuigertje* — met dat zuigertje kan zij steken — boven aan den kop zitten twee *voelhoorns* — de kop zit aan het *borst-stuk* — de kop zit met een dun draadje vast — aan het borst-stuk zitten de pooten — aan

het borst-stuk zitten de vleugels — aan het borst-stuk is het *achter-lijf* — het achter-lijf is groot en spits — het achter-lijf heeft veel *ringen* — de kop is klein — het borst-stuk is grooter — het achter-lijf is het grootst — de vlieg is een insekt — de vlieg is een klein insekt — de vlieg kan brommen — waarmede kan zij brommen? — in den Winter zijn er geen vliegen — dan zijn zij alle stijf — in de Lente worden zij wakker — dan leggen zij kleine eitjes — uit die eitjes komen jonge vliegen — in den Zomer zijn de vliegjes groot — wat eten de vliegen? — in den stal zijn veel vliegen — zij zitten op het lijf van de koe — zij zuigen bloed uit de koe — zij plagen de koe erg — zij lusten ook graag suiker — zij gaan boven op het eten zitten — soms zitten zij op den mest — er zijn vele soorten van vliegen — de baars lust ook vliegen — moeder heeft vliegen-papier — vliegen-papier is vergiftig — de vliegen liggen dood op de tafel — ik wil de vliegen niet martelen.

6.

De Spin.

(Dezelfde Plaats.)

De spin is ook een insekt — de spin heeft ook een' kop — ziet gij ook een borst-stuk? — de spin heeft een achter-lijf — de spin heeft een' kleinen kop — in dien kop zitten *veel* oogen — een spin heeft *acht* oogen —

de spin heeft ook een' *bek* — met dien bek kan zij zuigen — de kop zit vast aan het borst-stuk — aan het borst-stuk zitten de pooten — die pooten zijn uit vele stukjes — die pooten kunnen goed buigen — die pooten zijn heel spits — eene spin heeft *acht* pooten — eene spin heeft geen vleugels — het achter-lijf is zeer groot — dat achter-lijf heeft mooie strepen — in den tuin zijn spinnen — die heeten *tuin*-spinnen — in de kamer zijn spinnen — die heeten *kamer*-spinnen — op den akker zijn spinnen — die heeten *aard*-spinnen — ik ken vele soorten van spinnen — er zijn groote spinnen — er zijn kleine spinnen — alle spinnen maken een *web* — dat web is van fijn rag — dat rag komt uit het achter-lijf — zij spinnen het rag mooi ineen — zij spinnen met de pooten — in den tuin is een spinne-web — in de kamer is een spinne-web — dat ziet moeder niet graag — het rag is zeer sterk — de spin kan er vlug langs loopen — de draad breekt dan niet — het spinne-web is een net — in dat net vangt de spin vliegjes — in dat net vangt zij ook mugjes — de spin zuigt de vliegen uit — de vlieg is voedsel voor de spin — de spin kan vlug eene vlieg vangen — zij zit altijd op den loer — de domme vlieg komt in haar net — het rag is kleverig — de vlieg zit dan gevangen — de spin komt er vlug aan — zij spint de vlieg geheel in — zij bijt de vlieg dood.

Kinderen!

Gij kunt al vrij vlug *lezen*.

Ook weet ge heel aardig na te vertellen, wat ge in de school hoort.

Gij kent de namen van de meeste dingen, die rondom u zijn. Van elk van die dingen weet ge wel iets te zeggen.

Gij kunt al vrij goed *spreken*.

Ook hebt ge de letters leeren schrijven op uwe lei.

Nu gaan we al weer wat nieuws leeren.

Wij gaan op de lei *schrijven* de woorden en zinnen die wij spreken.

Doet uw best; dan kunt ge spoedig een' brief schrijven aan uwe ouders.

Schrijft eens op:

1. 20 woorden, waarin gij den klank *aa* hoort:
aap — jaar — vader.
2. 20 woorden met den klank *œe*.
eend — peer — Kee.
3. 20 woorden met den klank *ie*.
iep — wieg — drie.
4. 20 woorden met den klank *oo*.
oom — doos — stroo.
5. 10 woorden met den klank *uu*.
uur — muur.

2.

Schrijft eens op:

1. 20 woorden, waarin ge den klank *a* hoort.
anker — kat — bang.
2. 20 woorden met den klank *e*.
pet — mes — flesch.
3. 20 woorden met den klank *i*.
ik — kip — schip.
4. 20 woorden met den klank *o*.
os — pot — kort.
5. 20 woorden met den klank *u*.
bus — put — rust.
6. 20 woorden met den klank *oe*.
groen — doe — koe.

Schrijft eens op :

1. 20 woorden met den klank *ei*:
eik — klein — lei.
2. 20 woorden met den klank *ou*:
oud — goud — mouw.
3. 20 woorden met den klank *au*:
nauw — flauw — gauw.
4. 20 woorden met den klank *eu*:
deur — reus — kneu.
5. 20 woorden met den klank *ij*:
ijs — bijl — gij.
6. 20 woorden met den klank *ui*:
uil — duif — lui.
7. 10 woorden met den klank *oei*:
foei — loei-en.

4.

Schrijft eens op :

1. 10 woorden, waarin gij den klank *aai* hoort:
maait — zaai-en.
2. 10 woorden met den klank *eeu*:
leeuw — sneeuw.
3. 10 woorden met den klank *ooi*:
kooi — gooi-en.

4. 10 woorden met den klank *ieu* :
 nieuw — kieuw.

5.

Schrijft eens op :

1. *a.* 20 woorden, die met eene *b* aanvangen :
 boom — baars — bijten.
- b.* 20 woorden, die met eene *p* aanvangen :
 paal — poort — pooten.
2. *a.* 20 woorden, die met eene *d* beginnen :
 deur — doos — doen.
- b.* 20 woorden, die met eene *t* beginnen :
 touw — taart — tang.
3. *a.* 20 woorden, die met eene *g* aanvangen :
 geel — goed — gaar.
- b.* 20 woorden, die met eene *k* aanvangen :
 koop — koord — komen.
- c.* 20 woorden, waarin gij de *ck* hoort :
 recht — echt — kachel.
4. *a.* 20 woorden, die met eene *v* beginnen :
 vader — veld — vallen.
- b.* 20 woorden, die met eene *f* beginnen :
 foei — foppen — fijt.

5. *a.* 20 woorden, die met eene *z* aanvangen:
 zuur — zalm — zout.
- b.* 20 woorden, die met eene *s* aanvangen:
 suiker — sabel — sukkel.

6.

Schrijft eens op:

1. *a.* 20 woorden, die met *sp* beginnen:
 spel — spaan — spoor.
- b.* 20 woorden, die met *spr* beginnen:
 spreek — sprong — spreid.
- c.* 5 woorden, die met *spl* beginnen.
2. *a.* 20 woorden, die met *st* aanvangen:
 stal — sterk — stom.
- b.* 15 woorden, die met *str* aanvangen.
 straat — struik.
3. *a.* 20 woorden, die met *sch* beginnen:
 school — schuif — schuin.
- b.* 10 woorden, die met *schr* beginnen:
 schroef — schrap.
4. *a.* 20 woorden, die met *br* beginnen:
 broeder — brood — braaf.
- b.* 20 woorden, die met *bl* beginnen:
 bloem — blauw — bleek.

5. *a.* 20 woorden, die met *dr* aanvangen:
draad — droom — drank.
- b.* 10 woorden, die met *dw* aanvangen:
dwaas — dweil.
6. *a.* 10 woorden, die met *fl* beginnen:
fluit — flink.
- b.* 10 woorden, die met *fr* beginnen:
fraai — fruit.
7. *a.* 10 woorden, die met *gl* beginnen:
glas — glad.
- b.* 10 woorden, die met *gr* beginnen:
graaf — grijs.

7.

Schrijft eens op:

1. 20 woorden, die met *kl* beginnen:
klant — klaver — klei.
- 20 woorden, die met *kn* beginnen:
knoop — knecht — knop.
- 20 woorden, die met *kr* beginnen:
kraam — kraai — kreeft.
- 20 woorden, die met *kw* beginnen:
kwaad — kwartel — kwispelen.
2. 20 woorden, die met *pl* beginnen:
pluim — plant — plas.

- 20 woorden, die met *pr* beginnen:
prij — pruim — pronk.
3. 20 woorden, die met *sl* beginnen:
sleep — sloot — sluis.
- 20 woorden, die met *sm* beginnen:
smaak — smal — smid.
- 20 woorden, die met *sn* beginnen:
snel — snoek — snuif.
4. 20 woorden, die met *tr* aanvangen:
traan — trom — trein.
- 10 woorden, die met *tw* aanvangen:
twee — twijg.
5. 20 woorden, die met *vl* aanvangen:
vlam — vlerk — vlieg.
- 20 woorden, die met *vr* aanvangen:
vroom — vrouw — vriend.
6. 10 woorden, die met *wr* beginnen:
wrat — wreed.
7. 10 woorden, die met *zw* beginnen:
zwaan — zweep.

8.

Schrijft eens op:

1. 15 woorden, waarin *ss* moet komen:
bessen — vergissen.

2. 15 woorden, waarin *tt* moet komen :
otter — potten.
3. 15 woorden waarin *nn* moet komen :
hennen — pannen.
4. 15 woorden, waarin *mm* moet komen :
temmen — klimmen.
5. 15 woorden, waarin *kk* moet komen :
hokken — schrikken.
6. 15 woorden, waarin *gg* moet komen :
leggen — vlaggen.
7. 15 woorden, waarin *ll* moet komen :
rollen — knollen.
8. 15 woorden, waarin *bb* moet komen :
tobbe — webbe.
9. 15 woorden, waarin *ff* moet komen :
koffer — griffel.
10. 15 woorden, waarin *pp* moet komen :
lippen — grappen.

9.

Schrijft eens op:

1. 15 woorden met eene *p* op 't einde :
pop — trap.
- 15 woorden met *rp* op 't einde :
scherp — dorp.

15 woorden met *rk* op 't einde:
kurk — vork.

15 woorden met *rs* op 't einde:
laars — kers.

2. 15 woorden, met *g* op 't einde:
traag — vlieg.

15 woorden met *ng* op 't einde:
dwang — lang.

15 woorden, met *nk* op 't einde:
blank — vonk.

15 woorden met *ns* op 't einde:
krans — dans.

3. Men moet schrijven :

hert en niet *herd*, omdat men zegt: *her-ten*

geit en niet *geid* „ „ „ *gei-ten*.

kast en niet *kasd* „ „ „ *kas-ten*.

Zoekt nu eens :

25 woorden, die op *t* eindigen.

10 woorden, die op *st* eindigen:
borst — rust.

10 woorden, die op *cht* eindigen:
recht — acht.

4. Men moet schrijven :

hoed en niet *hoet*, omdat men zegt: *hoe-den*.

paard en niet *paart* „ „ „ *paar-den*.

rond en niet *ront* „ „ „ *een ronde tafel*.

Zoekt gij nu eens:

25 woorden, die op eene *d* eindigen.

Ook:

10 woorden, die op *nd* eindigen:

hond — band.

10 woorden, die op *md* eindigen:

hemd — vreemd.

5 woorden, die op *sd* eindigen.

10.

Let nu eens goed op:

1. Men mag nooit twee a's schrijven, als men aan éene *a* genoeg heeft:

vader — kamer — sa-la-de — ik ga.

Het woord *vaader* moet ik lezen: va-á-der.

„ „ *kaamer* „ „ „ ka-á-mer.

Zoekt eens:

30 woorden, waarin gij de enkele *a* (aa) moet schrijven.

2. Men mag nooit twee u's schrijven, als men aan éene *u* genoeg heeft:

buren — schuren — gluren — huren.

Het woord *buuren*, moet ik lezen: bu-ú-ren.

„ „ *schuuren* „ „ „ schu-ú-ren.

Zoekt eens:

30 woorden, waarin gij de enkele *u* (uu) moet schrijven.

AFDEELING II.

(Benoemen.)

1.

Schrijft op :

1. de namen der dingen, die ge in de school ziet :
kachel, bank, kaart.
2. de namen der dingen, die ge in huis ziet :
stoel, kast, gordijn.
3. de namen der dingen, die ge op straat ziet :
koets, omnibus, paard.
4. 12 namen van jongens.
Herman, Gerrit.
N.B. Deze namen moet ge met eene hoofdletter schrijven.
5. 12 namen van meisjes.
Marie, Johanna.
N.B. Deze namen moet ge ook met eene hoofdletter schrijven.
6. 25 namen van viervoetige dieren.
muis, rat, konijn.
7. de namen der dieren, wier vleesch wij eten :
eend, koe, snip.
8. de namen van twee-hoevige dieren.
hert, ree, geit.

9. de namen van verscheurende viervoetige dieren.
kat, leeuw, wolf.
10. 25 namen van vogels.
papegaai, struis, ooievaar.
11. de namen van zwemvogels:
gans, zwaan.
12. de namen van roofvogels.
arend, havik.

2.

Schrijft op:

1. 20 namen van visschen.
baars, snoek, schol.
2. 10 namen van kruipende dieren:
kikvorsch, pad.
3. 10 namen van dieren met zes pooten:
vlieg, meikever.
4. 5 namen van dieren met meer dan zes pooten:
rups.
5. 20 namen van dieren, die in de zee leven:
walvisch, krab, oester.
6. 20 namen van dieren, die kunnen zwemmen:
paard, egel, hond.
7. 10 namen van jonge dieren:
lam, kuiken.

8. 25 namen van dieren, die geluid kunnen maken :
krekkel, kikker, ezel.
9. 20 namen van dieren, die stom zijn :
rups, regenworm, snoek.
10. 20 namen van dieren, die in 't bosch leven :
eekhoorn, marter, kraai.
11. 20 namen van dieren, die op 't veld leven :
muis, haas, sprinkhaan.
12. 10 namen van vogels met lange pooten :
ooievaar, reiger.

3.

Schrijft op:

1. 10 namen van dieren met zeer korte poorten :
eend, rups.
2. 20 namen van dieren, die zich vlug bewegen :
haas, hert, haring.
3. 5 namen van dieren, die zich langzaam bewegen :
slak.
4. de namen van huisdieren :
geit.
5. de namen van schadelijke dieren :
hamster, rat, vos.
6. 10 namen van dieren, waarvan wij de huid gebruiken :
koe, zwaan.

8. 10 namen van dieren, die ons dienen :
hond, kameel.
9. 10 namen van vogels, die mooi zingen :
vink, kanari.
10. 10 namen van vogels met prachtige veeren :
haan, pauw.
11. 6 namen van dieren, die in den grond leven :
mol.
12. 5 namen van vergiftige dieren :
adder.

4.

Schrijft op :

1. 15 namen van boomen :
els, wilg.
2. de namen der granen :
rogge.
3. 15 namen van bloemen, die op 't veld groeien :
paardebloem, koekoeksbloem.
4. 6 namen van bloemen, die in potten gekweekt
worden :
tulp.
5. 6 namen van bloemen, die lekker ricken :
roos.
6. 10 namen van vrucht-boomen :
noteboom, perzikboom.

7. 10 namen van hout-boomen :
eik, beuk.
8. 3 namen van naald-boomen :
den.
9. 5 namen van struiken :
bessestruik.
10. 4 namen van heesters.
11. 10 namen van een-jarige planten :
rogge, aardappel.
12. 15 namen van lang-levende planten :
asperge, ui.

5.

Schrijft op:

1. 15 namen van boomvruchten :
mispel, pruim.
2. 15 namen van veld-vruchten :
kool, boonen.
3. 5 namen van planten, waarvan wij den wortel eten :
knol.
4. 10 namen van planten, waarvan wij de bladeren
eten :
salade, andijvie.
5. 6 namen van planten, waarvan wij den bast
bereiden :
vlas.

6. 5 namen van planten, die ons verf geven:
meekrap.
7. 5 namen van planten, die ons olie geven:
rozeboom.
8. 5 namen van planten, die vergiftig zijn:
dolle kervel.
9. 15 namen van planten, die bijzonder nuttig zijn:
theeboom, kaneelboom.
10. 10 namen van planten, die genees-middelen geven:
lindeboom.
11. 6 namen van pit-vruchten:
appel.
12. 6 namen van steen-vruchten:
perzik.
13. 5 namen van kern-vruchten:
amandel.
14. 5 namen van vruchten, die in trosjes groeien:
bes.
15. 15 namen van vruchten, die zoet zijn:
aardbei, kers.
16. 5 namen van vruchten, die zuur of bitter zijn:
citroen.
17. 10 namen van planten, die *niet* rauw gegeten worden:
spinazie.

Schrijft op:

1. De namen der jaar-getijden:
Lente.
2. De namen der maanden:
Januari.
3. De namen der dagen:
Zondag.
4. 10 namen van steden:
Breda.
5. 10 namen van dorpen:
Scheveningen.
6. de namen der provincies van ons land:
Friesland.
7. de namen van onze geldstukken:
Rijksdaalder.
8. de namen van groote gebouwen in de stad:
stadhuis, kerk.
9. namen van de straten der stad of van het dorp:
10. 6 namen van schepen:
aak.
11. 6 namen van wagens:
kar.
12. 6 namen van kasten:
boekenkast.

Schrijft op:

1. de namen van *metalen*:
goud.
2. de namen van dingen, die *smelten in water*:
suiker.
3. de namen van dingen, die *niet branden*:
klei.
4. 15 namen van dingen, die van *ijzer* gemaakt zijn:
pook, sleutel.
5. 10 namen van dingen, die van *koper* zijn:
kraan.
6. 5 namen van dingen, die van *goud* zijn:
ring.
7. 10 namen van dingen, die van *aarde* of *porcelein*
zijn:
bord.
8. 10 namen van dingen, die van *linnen* zijn:
hemd.
9. 10 namen van dingen, die van *katoen* zijn:
zakdoek.
10. 10 namen van dingen, die van *laken* zijn:
broek.
11. 10 namen van dingen, die van *zijde* zijn:
lint.

12. 5 namen van dingen, die van glas zijn :

8.

Schrijft op :

1. de namen van het gereedschap van den timmerman :
zaag, vijl.
2. de namen van het gereedschap des metselaars :
voegspijker, troffel.
3. de namen van het gereedschap van den landman :
ploeg, egge.
4. de namen van het gereedschap des smids :
aambeeld, moker.
5. de namen van het gereedschap des schoenmakers :
els, spanriem.
6. de namen van het gereedschap des ververs :
stopmes, kwast.
7. de namen van dingen, die de kruidenier verkoopt :
rijst, koffie.
8. de namen van dingen, die de boek-handelaar
verkoopt :
pennen, leien.
9. de namen van dingen, die in den manufaktur-
winkel te koop zijn :
laken, baai.
10. 25 namen van dingen, die men bij 't gewicht
verkoopt :
thee, suiker, veeren.

11. 25 namen van dingen, die men bij 't stuk verkoopt :
jas, paard, hoed.
12. 10 namen van dingen, die men bij 't paar verkoopt :
klompen, bellen.
13. 15 namen van dingen, die men per el verkoopt :
lint, linnen.
14. 15 namen van dingen, die men bij de maat verkoopt :
olie, rogge.
15. 6 namen van dingen, die men bij 't dozijn verkoopt :
knoopen.

9.

Schrijft op:

1. 6 namen van messen :
pennemes.
2. 8 namen van winkels :
modewinkel.
3. 10 namen van boomen :
eik, linde.
4. 6 namen van gebouwen :
school.
5. 6 namen van dranken :
bier.
6. 7 namen van vaten :
wijnvat.

7. 5 namen van kasten :
pottenkast.
8. 5 namen van lampen :
hanglamp.

Afdeeling III.

(Vorm, kleur, getal.)

Schrijft op :

1. namen van dingen, die driekant zijn :
troffel.
2. 6 namen van dingen, die zuiver vierkant zijn :
schoolbord.
3. 15 namen van dingen, die langwerpig vierkant zijn :
lei, bank.
4. 10 namen van dingen, die platrond zijn :
gulden, pannekoek.
5. 10 namen van dingen, die ovaalrond zijn :
portret, tafelblad.
6. 10 namen van dingen, die bolrond zijn :
perzik, bal.
7. 10 namen van dingen, die langrond zijn :
lampegglas, mangelrol.

8. 15 namen van dingen, die erg lang zijn :
 touw, straatweg.
9. 10 namen van dingen, die breed kunnen zijn :
 rivier, stoep.
10. 10 namen van dingen, die erg hoog zijn :
 berg, toren.
11. 10 namen van dingen, die laag kunnen zijn :
 huis, bank.
12. 10 namen van dingen, die smal kunnen zijn :
 straat, poort.

2.

Schrijft op :

1. 15 namen van dingen, die spits zijn of kunnen
 zijn :
 naald, griffel.
2. 15 namen van dingen, die stomp zijn of kunnen
 zijn :
 griffel, speld.
3. 15 namen van dingen, die gebogen zijn :
 boog, haak.
4. 15 namen van dingen, die plat zijn :
 liniaal, tafelblad.
5. 15 namen van dingen, die hol zijn :
 inktpot, flesch.

6. 15 namen van dingen, die gevuld zijn :
kei, paal.
7. 15 namen van dingen, die dun zijn :
papier, glasruit.
8. 5 namen van dingen, die doorschijnend zijn :
glas.
9. 15 namen van dingen, die erg dik kunnen zijn :
deken, laken.
10. 5 namen van -dingen, die erg ruw of oneffen zijn :
zandweg.
11. 10 namen van dingen, die erg grof kunnen zijn :
katoen, tapijt.
12. 15 namen van dingen, die loodrecht staan :
muur, deur.

3

Schrijft op :

1. 10 namen van dingen, die blauw zijn :
hemel, vergeet-mij-nietje.
2. 15 namen van dingen, die groen zijn :
gras, blad.
3. 15 namen van dingen, die wit zijn :
sneeuw, krijt.
4. 10 namen van dingen, die rood zijn :
bloed, vlam.

5. 10 namen van dingen, die grijs of grauw zijn :
lood, ezel.
6. 6 namen van dingen, die goud-kleurig zijn :
goudvisch.
7. 6 namen van dingen, die zilver-kleurig zijn :
spiegel.
8. 8 namen van dingen, die donker-geel zijn :
paardebloem.
9. 10 namen van dingen, die zwart zijn :
kachel, inkt.
10. 10 namen van dingen, die rood-bruin zijn :
stoel, kast.
11. 10 namen van dingen, die glans hebben :
sabel, goud.

4.

Schrijft op en vult eens in:

Eene week heeft — dagen.

Eene maand heeft — dagen.

Januari heeft — dagen.

Februari heeft — of — dagen.

Maart heeft — dagen.

April heeft — dagen.

Mei heeft — dagen.

Juni heeft — dagen.

Juli heeft — dagen.

Augustus heeft — dagen.
 September heeft — dagen.
 October heeft — dagen.
 November heeft — dagen.
 December heeft — dagen.

5.

Schrijft op en vult eens in :

Een jaar heeft — dagen.
 Een schrikkeljaar heeft — dagen.
 Een vierendeel-jaars heeft — maanden.
 Een vierendeel-jaars heeft — weken.
 Een jaar heeft — getijden.
 De Lente duurt — maanden.
 De Lente duurt — weken.
 De Lente duurt — dagen.
 De Lente duurt — als de Zomer.
 De Zomer duurt — als de Herfst.
 Eene eeuw is — jaar.

6.

Schrijft op en vult in :

Een dag heeft — uren.
 Een uur heeft — minuten.
 Eene minuut heeft — seconden.

- Een rijksdaalder heeft — cent of — stuiver.
 Een gulden heeft — cent of — stuiver.
 Een halve gulden heeft — cent of — stuiver.
 Een kwartje heeft — cent of — stuiver.
 Een dubbeltje heeft — cent of — stuiver.
 Eene griffel kost — cent.
 Eene mooie lei kost — cent.
 Eene prent kost — cent.
 Een pond brood kost — cent.

7.

Schrijft op en vult in:

- Een pond koffie kost — cent.
 Een pond suiker kost — cent.
 Een pond rijst kost — cent.
 Een pond kaneel kost — cent.
 Eene el laken kost — cent.
 Eene slang heeft — pooten.
 Een visch heeft — pooten.
 Eene kraai heeft — pooten.
 Eene lijster heeft — pooten.
 Eene muis heeft — pooten.
 De neushoorn heeft — pooten.
 Eene kapel heeft — pooten.
 Eene kapel heeft — vleugels.

Schrijft op en vult in:

- Eene vlieg heeft — pooten.
- Eene vlieg heeft — vleugels.
- Eene vlieg heeft — oogen.
- De meikever heeft — ringen.
- De meikever heeft — schilden.
- Eene spin heeft — pooten.
- Eene spin heeft — oogen.
- Eene rups heeft — pooten.
- Een visch heeft — vinnen.
- Ik heb — teenen.
- Ik heb — vingers.
- Ik heb — nagels.

Schrijft op en vult in:

- Mijn boek heeft — bladen.
- Ons servies heeft — kopjes.
- Een dozijn appelen zijn — appelen.
- Een paar schoenen zijn — schoenen.
- Een koppel eieren zijn — eieren.
- Een span paarden zijn — paarden.
- Ons huis heeft — ramen.
- In ons schoolraam zijn — ruiten.

De school heeft — ramen.

In elk raam zijn — ruiten.

Ik ben — jaar oud.

Mijn vader is — jaar.

Mijn moeder is — jaar.

Een oud man is — jaar.

Mijn kleine zusje is — weken of — maanden oud.

SPREKEN — LEZEN — SCHRIJVEN.

